

Indhold

<i>Nyt fra formanden.</i>	<i>Af Ole Asbjørn Petersen</i>	<i>side 3</i>
<i>Julemarked i Avedørelejren</i>	<i>Af Mikkel Knudsen</i>	<i>side 4</i>
<i>Spionens plan afsløret</i>	<i>Af Mikkel Knudsen</i>	<i>side 5</i>
<i>Søm i næsen og krudt i røven</i>	<i>Af Anja Olsen</i>	<i>side 6</i>
<i>Kredit gives kun til 80 årige....</i>	<i>Af Gitte Elbæk Jensen</i>	<i>side 8</i>
<i>Hovedstadsmonopolen efter 1945</i>	<i>Af Lisbeth Hollensen</i>	<i>side 16</i>
<i>Arkitekten Svend Eske Kristensen</i>	<i>Af Gitte Elbæk Jensen</i>	<i>side 18</i>
<i>Avedøre Holme i Mexico</i>	<i>Af Poul Sverrild</i>	<i>side 20</i>
<i>Arrangementer i 2011</i>		<i>side 22</i>
<i>Bestyrelse og udvalg</i>		<i>side 23</i>
<i>Kom nærmere, kom nærmere</i>		<i>side 24</i>

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Rytterskolen Hvidovre Kirkeplads 1, 2650 Hvidovre
Tlf. 36473444 E-mail.: hls@hvidovrelokalhistorikeselskab.dk
www.hvidovrelokalhistorikeselskab.dk
&

Forstads Museet

Alarmpladsen 3, Avedørelejren, 2650 Hvidovre
Tlf. 36490030 E-mail: forstads Museet@forstads Museet.dk
www.forstads Museet.dk

Redaktion: Lisbeth Hollensen (ansv.) Jørgen Salhauge
Tryk: Trykkeriet PIF Trykt i 600 eksemplarer
Forsidefoto: *Fint besøg på julemarkedet i Avedørelejren*

NYT FRA FORMANDEN

Af Ole Asbjørn Pedersen

Ved sammenlægningen af Avedøreselskabet og Hvidovre Lokalhistoriske Selskab blev der nedsat et fællesudvalg, der skulle se på muligheder for at orientere om forhold omkring Avedøre. Det har resulteret i, at arrangementerne i 2011 i stort omfang bærer præg af denne forudsætning. Der er i dette nummer en samlet oversigt over næste års arrangementer.

Som beskrevet i seneste medlemsblad har selskabet fået en ny hjemmeside. Jørgen Salhauge har stået for udformningen, og jeg vil opfordre til at så mange som muligt benytter sig af denne kontaktmulighed. Der vil løbende blive orienteret om arrangementer, udgivelser og andet relevant stof. Man har også mulighed for at komme med forslag til yderligere indhold på hjemmesiden.

Vore aktive Kulturister udfører et stort arbejde både med udbringning af medlemsblade og medvirken ved diverse arrangementer. På grund af fraflytning "mangler" vi nogle nye Kulturister, der kan give et nap med. Har man tid og lyst til

at give en hjælpende hånd, kan man henvende sig til Benny Riisager på tlf. 36782968 eller mail berii@hotmail.com

Historiens Hus har nu endegyldigt skiftet navn til **Forstads museet**. Forstads museet er Brøndby og Hvidovres nye museum og arbejder først og fremmest med forstadsens historie og kulturarv. På Forstads museets hjemmeside oplyser man, at det ikke drejer sig om et museum i traditionel forstand med montere og udstillingslokaler. I stedet kan man møde Forstads museet på gader og stræder, til foredrag og events, på vandrestillinger eller i lokal- og kommuneplanlægningen. Forstads museet rummer både lokalarkiv for Brøndby og Hvidovre. Arkivet for Brøndby finder man på Pilegården, Korsdalsvej 136, 2605 Brøndby og arkivet for Hvidovre på Alarmpladsen 3 i Avedørelejren. Det er muligt at henvende sig i åbningstiden begge steder for at få oplysninger om de to kommuner. På Pilegården er der åbent mandage kl. 11-15 og i Avedørelejren mandag-torsdag kl. 11.-15. Der er også mulighed for at træffe aftale om besøg uden for normal åbningstid.

Julemarked i Avedørelejren

af Mikkel Knudsen

Så blev det atter jul i den gamle Avedørelejr

Søndag d. 5. december fra kl. 10-15 finder det traditionsrige julemarked i Avedørelejren sted.

Julesang, julemandens latter og et vanvittigt gøglershow vil blot være nogle af de ingredienser, som sætter kolorit på dagen, når Forstads museet og Cirkusmuseet byder indenfor.

Kernen i et julemarked vil selvfølgelig være de mange boder, hvor du kan finde inspiration til den spændende julegave eller købe flot julepynt. I år vil du for eksempel kunne købe vin fra Nordlund, smykker, øl, honning og ikke mindst finde gode tilbud på lokal-

historiske bøger.

Det er sjette gang at markedet finder sted og igennem årene er det vokset støt og roligt til at blive den største juleevent i Hvidovre. Markedets placering på Alarmpladsen omkranset af Avedørelejrens smukke bygninger giver en helt speciel atmosfære, hvor der blot mangler sneens sagte dalen.

Der er fri entré til markedet og fri parkering i Avedørelejren. Markedet foregår primært i telte, så husk varmt tøj og det gode julehumør.

Spionernes plan blev afsløret

af Mikkel Knudsen

Den sidste søndag i september drog næsten 100 børn ifølge med deres forældre ud på spionjagt på Vestvolden for at forhindre at Danmark blev involveret i 1. Verdenskrig. Kanonsalutter bragede ud over Avedøresletten, mens der med dyb koncentration blandt andet blev kastet med håndgranater og skrevet med kode.

Missionen gik ud på, at børnene skulle afsløre hvornår en række spioner ville slå til og dræbe den fredselkende general. Spionernes planer åbenbarede sig i mørket i en kaponiere, og det var med spænding i øjnene, at børnene

"Giv agt, gevær ved fod"

kunne aflevere beskeden til generalen. Flere var sågar villige til at blive hos generalen for at hjælpe ham ved det forestående attentatforsøg.

Det hele var en del af Befæstningsdagen, hvor Forstadsmuseet sammen med en række institutioner havde lavet forløbet, der var henvendt til børnefamilier. Spionjagten skulle først og fremmest give en stor oplevelse og herigennem åbne børnenes øjne for voldens muligheder og historie.

For den ældre generation bød dagen på en cykeltur langs volden. Her fortalte museumsinspektør Lisbeth Hollensen om voldens historie og åbnede op for nogle af de rum langs volden, der ikke er tilgængelige til dagligt.

Dagen blev en stor succes, og der var mange opfordringer fra deltagerne om, at gentage succesen. Befæstningsdagen vil således finde sted igen søndag d. 25/9 2011.

Kanonen lades

Clausen og Pedersen Søm i næsen og krudt i røven Udstilling på Cirkusmuseet.

Af Anja Olsen

Gøglerduoen Leif Sylvester og Erik Clausen

"Ja. Kom nærmere, kom nærmere, kom nærmere mine damer og herrer. Her skal De se Ib Sylvester - drengen fra stenbroen – der nu vil stikke et syv tommer søm i næsen og dybt ind i sit hoved, derind hvor hjernemassen og fantasien normalt bor" sådan blev Leif Sylvester på fladt og ærkekøbenhavnsk præsenteret af Erik Clausen, når de stillede op med deres gadecirkus. "Vi præsenterede den ene sensation efter

den anden i livets manege" siger Erik Clausen, når han i dag fortæller om de glade 70'ere, hvor de to kunstnere udfordrede samfund, publikum og hinanden i deres gadecirkus.

Charles Johansen (Erik Clausen) kunne blive ved: "Ja, kom nærmere, kom nærmere, frit valg på alle hylder og på eget ansvar. Her har vi fornøjelsen af at fremvise sensationelle samfundsskabte

sensationer, frustrationer, situationer. Her ved vi det er bedre at dø af grin end af kedsomhed. Her i denne ydmyge grå gade vil vi lade latteren, livsglæden og farverne runge. Kom nærmere og se sensationen, manden der brød ud af kassematte, flygtede fra baggården og ud i lyset. Ja, drengen fra Stenbroen i sine halsbrækkende øvelser og forsøg på at transformere sig selv til et ønskebarn. Ja, ja, ja, drengen fra stenbroen som udbryderkongen mr. Rusko. Han sprænger sine lænker og kæder, sin skæbne og tvangstanker, ja, dette er den rene magi! Den svævende mand! Det flyvende kødbjerg! Den elegante snydetamp og manipulator mr. mystik og frem for alt mine damer og herre, vi splitter normaliteten, de grå skyer, de slidte tanker og brudte løfter og genfinder og genopliver folkesjælens klingende, syngende slogan: "Tro, håb og kærlighed".

"Erik havde været på højskole, så det var ham der snakkede" fortæller Leif Sylvester "mens jeg var genert og ikke sagde noget"

Leif Sylvester og Erik Clausen er begge uddannede håndværkere. Leif var tømrermester og Erik var maler. De mødte hinanden til et kunstnermøde og gjorde i fællesskab op med den finkulturelle lukkethed. De ville ikke udstille for en lille eksklusiv og snobbet gruppe, de ville ud til folk. Derfor skruede

de ben på malerierne og satte dem op på gader og pladser. De eksperimenterede med forskellige installationer og lavede "folkets tallerstol". En installation, der blev populær som et sted man kunne synge en sang eller dele en mening. "Den fungerede rigtig godt, og så fik jeg den ide at lave en manege så folk også kunne optræde for hinanden. Men folk stillede sig bare op og spurgte hvornår forestillingen startede. Så gik vi selv i manegen" griner Leif Sylvester.

Humoren var grundelementet og samfundsforholdene og det politiske miljø var rammerne. På den platform udviklede de numre, der byggede på klassiske artistiske elementer, gøgl og skuespil. Leif var Augustklovnen og Erik var den Hvide klovn. Folket var deres allierede.

Den lille udstilling er et rigtig godt supplement til museets permanente udstillinger fordi Clausen og Petersens gadecirkus både bygger på traditioner fra cirkus og markedsgøgl, og er udtryk for tidens politiske strømninger og de muligheder 70'ernes velfærdssamfund tilbød. I udstillingen kan man se og høre deres historie, opleve deres optræden og nærstudere syv-tommersømmene.

Udstillingen kan ses frem til 30. januar 2010.

"Kredit gives kun til 80-årige, som ledsages af deres forældre"

Af Gitte Elbæk Jensen

Således står skrevet i en af gæstebøgerne, som blot er en lille del af en aflevering, som Forstads-museet har modtaget omkring Strandholm-Bad/De Gamle Stuer. Kroen var beliggende på Gammel Køge Landevej 599 i Brøndby Strand og eksisterede i godt 55 år under de to ovenstående navne.

Joh. R. Holm åbnede Strandholm-Bad den 13. maj 1915. Han var gift med Agathe Holm, der hjalp til i restauranten. Joh. R. Holm var tidligere løjtnant fra Næstved Dragoner og havde i et ukendt år fået

tildelt ridderkorset.

De to første år kørte stedet som afholdsrestaurant, men fra 1917 var det desuden muligt at købe spiritus på stedet. Holm fremhævede fra starten desuden, at det var muligt at spise sin medbragte mad, således, at man havde råd til at komme igen. Dette betød dog ikke, at man ikke kunne spise på Strandholm-Bad, på menuen stod blandt andet smørrebrød, kaffe, kage, øl og vin. Holm kunne stolt erklære, at der ikke havde været hverken været øl eller kaffeind-

skrænkninger under 1. Verdenskrig og at kaffen aldrig havde været brygget på surrogater.

Trækplastret bag Holms etablissement var dog ikke alene forfriskningerne. Strandholm-Bad kunne reklamere med en badeanstalt, der inkluderede Danmarks længste badebro, der var cirka 700 alen lang, hvilket svarer til godt 400 meter i dag. Under sikringsstyrelsens indkaldelse benyttedes badeanstalten af Vestfrontkommandoen i morgentimerne, flere hundrede soldater fik deres daglige bad inden kl. 10.00 om formiddagen.

Badet blev ikke kun benyttet af soldaterne. På travle og varme søndage, var der godt 1600 besø-

gende, der nød godt af de 50 løvlysthuse der var i den skyggefule have på vej ud til badebroen og badeanstalten. Holm ønskede at skabe en stemning af landlig idyl, hvor der var ro og orden og mente, at det var undladelsen af al slags spil og forlystelser, der var med til at sikre dette. Han opfattede først og fremmest Strandholm-Bad som en gammel hyggelig bondegård med små vinduer og rørtag.

Det var denne opfattelse, som fik betydning for hans store samling af gamle ting ved siden af Joh. R. Holms anden store interesse. På grund af hans fortid som løjtnant i Næstved Dragoner, lavede han en

dragonsamling, hvor der fra alle landets dragoner blev sendt hilser til i form af genstande til samlingen. Ved siden af de militære genstande, havde Holm en samling af ting, der beskrev bondelivet og gik i samspil med Strandholm-Bads ydre. Der var kobber, messing og træting på væggene, der fortalte om hjemmets liv og kvindernes gerning på landet i gamle dage. En af de yndede genstande var en messingbeslået dragkiste fra 1801, der indeholdte ældre kvindeundertøj med skønne, gamle broderier, samt brudeskorter.

De besøgende til Strandholm-Bad talte en del militærpersoner, lige fra menige til officerer, ligesom Kronpris Frederik og Prins Aage skulle have slået vejen forbi. Disse militære personer havde tilknytning til den førnævnte vestfrontkommando, ligesom nogle kom efter bygningen af de store flyverhangere i 1916 på Avedøre Flyveplads. De besøgende inkluderede desuden en varietet af folk uden militær rang, heriblandt mange forfattere, kunstmålere, skuespillere, præster, læger og andre universitetsfolk, journalister, kontorfolk, handlende og industridrivende.

En anden kuriositet, der kan nævnes er, at J. P. Pedersen, Bilrutens

stifter var på besøg den 14. juni 1926. Han lå i flere år i en intens krig med J. C. Jensen, også kaldet Ekspres-Jensen, om rettighederne til at køre rutekørsel på Gammel Køge Landevej. I 1924 opretter J. P. Pedersen, også kaldet Busrute-Peter, Hvidovre Busselskab og i 1925 bliver Ekspres-Jensen en del af selskabet. På denne måde løses den interne strid. Ruten kørte dog ikke til Strandholm-Bad. Til gengæld kunne man fra Valby køre til Strandholm-Bad uden stop i sommerperioden 1926. I april, maj og september var der på hverdage fem afgange, på onsdage og lørdage syv, mens der på helligdagene var ikke

Et kig ind i "De Gamle Stuers" indretning

Eva Harksen

mindre end 14 afgang. I juni, juli og august kørtes ruten ”efter trafikken”, hvor man kunne få tiderne oplyst per telefon. Turen kostede 75 øre og understregede behovet for at komme fra byen og ud til Strandholm-Bad.

Et interessant spørgsmål er, hvornår Strandholm-Bad skiftede navn til De Gamle Stuer, som er det navn, vi forbinder stedet med i dag? Ved åbningen i 1915 hedder stedet Strandholm-Bad og der findes billeder af Joh. R. Holm, der står under indgangsskiltet med dette navn. På et tidspunkt skifter stedet navn til De Gamle Stuer. Der findes et fotografi af en ældre Holm, der står under et andet indgangsskilt, hvorpå der nu står De Gamle Stuer. Vi ved desværre ikke noget om, hvornår det sker. En antagelse kunne være, at stedet i folkemunde er blevet kaldt De Gamle Stuer, og at Holm har synes så godt om navnet, at han har taget det til sig som det officielle navn. På postkort fra 1950 optræder både De Gamle Stuer og Strandholm, men med den forandring, at Strandholm synes at være betegnelse for selve bygningerne, hvorimod De Gamle Stuer er navnet på beværtningen.

Joh. R. Holm dør i 1943. Det er uvist om stedet bliver drevet vide-

re af hans enke og hans familie. I årene 1945 til 1948 har vi få og meget spredte optegnelser i gæstebogen; 15 i alt. Sikkert er det dog, at Sigurd Harksen køber ejendommen i 1950, hvor han får restaurationsbevilling. Sigurd Harksen stak til søs som 14-årig og kom til Amerika, hvor han startede som glasvasker, senere selvstændig malermester i Brooklyn. Under 1. verdenskrig tjente han i USA's marine i kystvagtens tjeneste. Efter afslutningen på 2. verdenskrig vendte han i 1937 tilbage til Danmark som pensioneret marineofficer. Han medbragte en samling af kuriositeter fra Amerika og samlede videre i Danmark.

I 1944 bliver Sigurd Harksen gift med Eva, der spillede piano i sin ungdom i et omrejsende restaurationsorkester og af denne grund kunne lokkes til at give et nummer, især på et gammelt opretstående fransk klaver fra rokokotiden bemalet med hyrdescener i krasse farver og med let barnlige streger. Fru Harksen samlede desuden på mottoer, ordsprog og lignende, hvilket fremgår af de gamle gæstebøger. Under et fotografi fra 1951, underskrevet Eva og S. Harksen står følgende skrevet: ”Velkommen i de gamle stuer! Hyg jer blot ved arnens luer. Kom-

Et væld af kuriositeter i ”De Gamle Stuer”

mer du en anden gang – måske du får en lille sang! Tag med dit barn og viv så bliver her mere liv – lad kaffen dig smage – vend tilbage!”

Sigurd Harksen havde flere krav til en kommende kone. Han ønskede at få en dansk kone, der kunne spille, synge og lave en god æggekage. Æggekagen var Fru Harksen efter sigende så god til at lave, at den blev inkluderet i en tysk kogebog med billeder. Med hendes forkærlighed for mottoer, sagde hun desuden; ”Det er med æggekage som med ægtemænd – behandles de forkert, bliver de flade og kedelige”. Sigurd Harksen kunne nu nok selv lave æggekage. Han betegnes i en avisartikel fra

1955 som europamester i tilberedning af æggekage.

Den berømte æggekage til trods, opfordrede ægteparret Harksens, ligesom deres forgænger Joh. R. Holm, folk til at medbringe madkurven og nyde maden enten i De Gamle Stuer eller i haven, der hørte til ejendommen. Ved siden af indgangsdøren til kroen, hang et skilt hvorpå der stod ”Medbragt mad velset”. På dette tidspunkt eksisterer den lange badebro ikke længere, men derfor var stranden stadig et yndet badested.

Johs. R. Holms samling var som nævnt delt op i to kategorier; nemlig Dragonsamlingen samt samlin-

gen af ting, der vedrørte bondelivet. Efter hans død i 1943, blev den militære del af samlingen sendt til Næstved, hvor Holm havde været løjtnant i Dragonerne. Den anden del af samlingen forblev på stedet. De Gamle Stuer indeholdte i Harksens tid godt 10.000 genstande, heriblandt billeder, flag, skibsmodeller, almueredskaber, smykker, vaser, kobbering og meget andet. En af de vigtigste genstande, var en spille-dåse fra cirka 1870, der ofte spillede sangen "Ridder Rap og Ridder Ro". Denne var dog kun en ud af en større samling af snurrepiber. I en af de gamle gæstebøger er indklæbet et avisudklip, der reklamerer for udsendelsen "Snurrepiber fra hele verden. Besøg hos en samler" den 26. april 1952 kl. 16.20. At kalde Sigurd Harksen for en samler af snurrepiber kan siges at være en dækkende fortegnelse, da han på dette tidspunkt, havde fået samlet 7873 snurrepiber.

I gæstebøgerne fra ægteparret Harksens tid takkede gæsterne især for kaffe, æggekage og god musik. På grund af Sigurd Harksens mange år i USA, havde De Gamle Stuer besøg af folk fra mange egne i USA (blandt andet Mississippi, Californien, Texas, New York, Washington D.C, Virginia,

Florida). Af denne grund flagede De Gamle Stuer både med dansk og amerikansk flag i Harksens tid, hvor Dannebrog var øverst, således som flagreglementet påbyder, når der flages med udenlandsk flag. Ud over de amerikanske besøgende, var der besøgende fra lang række andre lande så som Argentina, Belgien, Canada, England, Finland, Frankrig, Holland, Italien, Mexico, Norge, Spanien, Sverige, Sydafrika, Tyskland, Uruguay, Østrig.

Foruden de udenlandske gæster, besøgte mange danskere selvfølgelig også stedet. Gæsterne kunne deles op i to hovedkategorier; stamkunderne samt de, der besøgte stedet for første gang hvor langt størstedelen skrev, at de bestemt ville komme igen. Blandt gæsterne var nybagte studenter, folk af forskellig militær rang fra menige til oberster, kunstnere, familier med børn og turister. Af berømte gæster kan nævnes Prins Viggo, skuespiller Kjeld Petersen, vise/revyforfatter Carl Viggo Meincke, forfatter Agnes Lyneborg samt sanger Eddie Russell.

Sigurd Harksen døde i 1957. Fru Eva Harksen kørte De Gamle Stuer videre, dog indskrænkede hun menukortet et par år senere, og ændrede profilen på De Gamle

Stuer, der i diverse avisannoncer fik undertitlen Køgevejs Kro Museum. Hun lukkede det store køkken for at koncentrere sig om at servere øl, kaffe og brød. Gæsterne kunne derfor ikke længere få den berømte æggekage, men Fru Harksen lavede stadig en fortrinlig kaffe. Med sin forkærlighed for mottoer understreger hun, at "ingen sygdom, som en god kop kaffe ikke kan kurere, er værd at have".

Eva Harksen står selv for serveringen efter sin mands død, men fra 1963 får hun hjælp om søndagen af en tjener. Dette på trods holder

hun i årene 1965-1969 kun åbent i sommerhalvåret på grund af sin sygdom, indtil hun i 1970 sælger ejendommen og alt inventaret. Inventaret alene indbragte godt 22.000,- kr. Dette betyder samtidigt enden på en æra for en helt speciel, idyllisk og måske også lidt mærkelig kro. Igennem hele De Gamle Stuers levetid, er Fru Eva Harksen klædt i nationaldragt, og tjeneren som hun ansætter, iklæder hun butlertøj med henvisning til De Gamle Stuers funktion "ikke noget med beverding her, så vil vi hellere være mærkelige".

Man kan hævde, at ægteparret Harksens som ejere af De Gamle

Eva og Sigurd Harksen med "personale"

Strandholm "De Gamle Stuer"

Stuer plejede det lidt mærkelige eller særegne. Ud over de mange tusinde genstande, der pryder hver plet på væggen, var der desuden tale om en virksomhed, som ikke ønskede flere kunder. Sigurd Harksen betakkede sig for flere kunder i en avisartikel i 1955, ligesom Eva Harksen i en avisartikel i 1964 understregede: "Jeg vil så nødig have reklame. Så risikerer jeg bare, at der kommer for mange gæster, og så får jeg for meget at bestille. Så tjener man for mange penge og vil have flere endnu og glemmer det egentlige, nemlig at gå og nyde livet".

Det med for mange penge, kan måske have sin rigtighed, men for mange gamle ting, kan man ikke få! Derfor skal der i denne forbindelse på vegne af Forstads museet lyde en opfordring til folk om at aflevere materialer med forbindelse til De Gamle Stuer. Forstads museet ligger Alarmpladsen 3, 2650 Hvidovre og har åbent mandag-fredag 9.00-15.00. Tlf. nr. 36 34 07 90 eller pr. e-mail forstads-museet@forstads-museet.dk.

Hovedstadsmetropolen efter 1945

Af Lisbeth Hollensen

Den store rundkørsel på Avedøre Holme set fra "Bøje Nielsen Huset"

Rejste man rundt i København og omegn i midten af 1800-tallet, oplevede man et ganske anderledes landskab, end det vi ser i dag. København lå med sine sølle 130.000 indbyggere og puttede sig bag voldene fra 1600-tallet, mens oplandet mest bestod af små landsbyer og spredtliggende gårde og landsteder.

100 år senere var landskabet som forvandlet. Første tiltag var sløjfningen af voldene rundt om København i slutningen af 1800-tallet. København eksploderede,

og brokvarterne skød op som paddehatte. I midten af 1900-tallet kom turen for alvor til landsbyerne rundt om København. Som et 20-30 km bredt og sammenbygget bælte udbyggedes de små landsbyer til forstæder omkring hovedstadscentret og længere ude blev de gamle købstæder og stationsbyerne satellitbyer hertil. Industrielt opsving, udbygning af velfærdsstaten og behovet for boliger samt en udbygget infrastruktur var væsentlige faktorer for, at denne udvikling kunne finde sted.

Hovedstadens Kulturhistoriske Arkiver, HOKA, som Forstadsmuseet er medlem af, sætter med det gedigne værk *Hovedstadsmetro-polen efter 1945* fokus på den voldsomme udvikling og forandring, der fandt sted i hovedstadsområdet i efterkrigstiden. Bogen forventes udkommet ultimo 2011 og vil blive skrevet af HOKAs medlemmer, der hver især skriver om udvalgte fokusområder indenfor deres geografiske virkefelter.

Forstadsmuseet bidrager med tre kapitler af tre forfattere, der alle tager udgangspunkt i museets genstandsfelt, Brøndby og Hvidovre.

Industriområdet Priorparken i Brøndby

I 1944 opkøbte Nordisk Kabel- og Traadfabrikker et større område i Brøndby, hvor de flyttede kabelproduktionen ud af København. Området blev en helstøbt perle, planlagt og udbygget efter én hel, færdig plan, hvor kabelproduktionen foregik i én lang proces. Frem til midten af 1980'erne husede området en stor del af NKTs produktion. Herefter flyttede nye produktionserhverv ind, og for nylig er der udgivet en ny helhedsplan for området, der åbner op for kon-

torerhverv. I dag hedder området Priorparken – opkaldt efter NKTs stifter – og er et unikt erhvervsområde.

Området er udpeget af Kulturarvsstyrelsen som et af Storkøbenhavns vigtigste industrihistoriske områder, og som verdenskendt industriforetagende og eksemplarisk og velbevaret fabrikskompleks, skriver NKT og Priorparken sig ind i historien om Københavnsområdets udvikling efter Anden Verdenskrig.

Avedøre Holme, Danmarks største industriområde

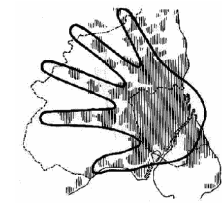
Avedøre Holme blev etableret i 1960'erne på et naturområde med kulturbetinget lav attraktionsværdi. Det store modernistiske, zoneinddelte mønster-industriområde blev udlagt efter tidens fremmeste krav med hensyn til varetransport, adgang til arbejdskraft og mulighed for miljøbelastende aktiviteter. Industriområdet kom i brug i 1966 og nåede otte års højkonjunktur, inden energikriserne transformererede produktionsmønstrene og konverterede industriområdets profil og funktion til lager og transport. I dag er store monofunktionelle strukturer som

Avedøre Holme under pres, og det truer erkendelsesmulighederne for den kulturarv, som skal findes i funktionalismens bylandskab. Med afsæt i Avedøre Holmes historie vil artiklen diskutere bevarings/udviklingsstrategier med afsæt i kulturarvstænkning.

Køge-Bugt planen Danmarks største byplan

Fingerplanen fra 1947 rammesatte de overordnede linjer for velfærdsstatens byudvikling i efterkrigstiden. "Tommelfingeren", Køge Bugt-strækningen, var den mindst byudviklede strækning i planen, og gjorde det derfor mu-

ligt at planlægge og realisere velfærdsdrømmene i stor skala. På de kystnære arealer fra Avedøre til Solrød blev i alt 10 byer skitseret, og heraf blev de ni byer realiseret. Virkeligheden for de store planer blev ikke som ventet. Artiklen vil placere Køge Bugt-planen i relation til tidens velfærds- og planidealer, behov og muligheder, de industrielle muligheder, tidens vilkår og realiteterne.

Arkitekt Svenn Eske Kristensen

af Gitte Elbæk Jensen

Forstadsmuseets nye publikation "Velfærdsdrømme. Svenn Eske Kristensens bygninger i Brøndby & Hvidovre", som er blevet sendt med nærværende blad, er blevet lavet i forbindelse med Arkitektens Dag den 1. oktober 2010. Temaet for arrangementerne i år var forstaden og ud over publikationen, arrangerede Forstadsmuseet en busrundtur i Brøndby og Hvidovre med 70 interesserede og nysgerrige deltagere.

Arkitekt Svenn Eske Kristensen var i den grad en velfærdens og forstadens arkitekt, hvis hovedvision var, at arkitekturen skulle danne ramme om det gode liv. Han havde stærke holdninger om, hvilken standard brugerne burde kunne forvente af deres boliger og interesserede sig desuden for, hvordan bygningerne fungerede i praksis.

Svenn Eske Kristensen arbejdede for at rationalisere og industriali-

Et godt eksempel på Eske Kristensens arkitektur

sere boligbyggerier og blev en af pionererne indenfor betonelementbyggeriet. Derved kunne man have undgået megen af den kritik og det dårlige omdømme, som modulbyggeriet fik i 1970'erne.

Det lå ham meget på sinde at opgive sine bygninger med grønne arealer til glæde for beboerne - hvad enten de blev brugt til ophold eller leg. Han var en stærk fortæller for, at lejlighederne fik en god størrelse. Gennem hele sin karriere var han optaget af at skabe bygninger, der sikrede familiens eller borgernes trivsel.

Det vidner om en tankegang, som i overensstemmelse med værdis-

grundlaget bag velfærdssamfundet, tog afsæt i livskvalitet. Det er den store fortælling fra velfærdssamfundet som kan aflæses i Svend Eske Kristensens bygningsarv til kommende generationer.

Et udsnit af de mange deltagere

Avedøre Holme i Mexico

Af Poul Sverrild

Arkitektskolen hvor mødet blev holdt

DoCoMoMo er en verdensomspændende organisation, der arbejder med at sikre bygninger og anlæg fra "modernismen" eller "den moderne bevægelse". Den mest berømte danske arkitekt fra denne bevægelse er Arne Jacobsen, men hovedparten af dansk arkitektur og planlægning i årtierne efter Befrielsen er inspireret af modernismen.

Organisationen DoCoMoMo afholdt sin 11. internationale konference i Mexico City i august i år, og jeg havde den glæde at deltage med et "paper" om Avedøre Holme, som forud var accepteret af den videnskabelige komite.

Forstadsmuseet arbejder med det, vi kalder "almindeligens historie", for det er den vi finder så rigt repræsenteret i Hvidovre og Brøndby, og det er den, der mest

er i pagt med hovedtendensen i Det tyvende Århundredes danske historie: demokratisering!

Derfor var det oplagt at byde ind med industriområdet Avedøre Holmes udviklingshistorie fra naturtilstand over modernistisk planlægningsprojekt og industriområde til dagens tilsand, hvor produktionen viger for lager- og transportvirksomhed.

Avedøre Holme var ét af satsningsområderne i Hvidovres Kulturarvskommuneprojekt, og hele baggrunden for, at Forstadsmuseet arbejder med et så nyt område er, at udviklingshastigheden også for fysiske anlæg er blevet så høj. På blot en god generation har Avedøre Holme udviklet sig fra at være tidens nyeste og mest moderne industriområde, som kunne rumme stærkt miljøbelastende virksomheder, til at blive funktionsforandret til i stigende grad at indeholde servicevirksomhed.

Den udvikling rummer en trussel mod Avedøre Holmes muligheder for at fortælle historien om velfærdssamfundets produktionsidealer. Kulturarvskommuneprojektet udviklede en kulturarvstænkning, som kobler bevarelse og udvikling, for Avedøre Holme skal naturligvis ikke bevares som en museumsgen-

stand. Visionen er, at industriområdet Avedøre Holme også i fremtiden kan bruges til det, arealet blev skabt til: at rumme noget vi har behov for og ønsker, men som vi ikke vil være naboer til. I tilfældet Avedøre Holme vil det være oplagt at åbne for aktiviteter, som hænger sammen med tidens stærkest voksende industri: underholdningsindustrien.

På Avedøre Holme kunne man hensigtsmæssigt placere pladskrævende publikumstunge aktiviteter – tæt på byen, tæt på udlandet – aktiviteter som multihal, stadion, white-waterstadion eller lignende.

Modernismens rationelle tænkning ligger bag store dele af indretningen af forstæderne, så det er en periode og en stilretning, der er helt central for Hvidovres identitet og dermed Forstadsmuseets indsats.

Forstæderne er i fokus i mange sammenhæng i disse år, fordi de er blevet til historie og samtidig er under forandring, fordi det klassiske danske industri- og velfærdssamfund er under afvikling.

Mexicos universitet bygget i 1939-41 er verdenskulturarv

MEDLEMS-ARRANGEMENTER 2011

**Mandag den 24. januar
kl.19.00 i Lille Friheden**

Tidligere overlærer ved Avedøre Skole og forfatter Bent Østergård fortæller om Avedøre Skole og "alt det andet".

**Torsdag den 3. februar kl.
15.30-17.30**

Medlemsudflugt, hvor vi følger den linjeføring, som den gamle bus 132 gennemkørte

**Mandag den 14. marts kl.
19.00 i Lille Friheden**

Generalforsamling

April/maj besøg på Garderhøjfortet i Gentofte

Garderhøjfortet er et af de bedst bevarede forter i det store forsvarsanlæg, der blev opført i slutningen af 1800 tallet. Fortets guider vil være rundvisere.

**Mandag den 9.maj kl. 19.00
på Quarkcentret**

Naturvejleder Flemming Hansen viser rundt og fortæller om de mange spændende tiltag, der sker på Quarkcentret

**Mandag den 6. september
kl.10.00 arrangeres tur på
vores del af Vestvolden**

Et af vore medlemmer, Søren Østergaard, vil fortælle om den historiske baggrund for anlægget og fører os rundt på. Turen varer 2-3 timer, så godt fodtøj anbefales.

**Mandag den 24. oktober kl.
19.00 i Lille Friheden**

Peter Holmenlund fortæller om gartneriernes udvikling i Avedøre. Gartnerierne havde som arbejdsplads stor betydning for mange mennesker.

**Mandag den 21. november
kl. 19.00 i Lille Friheden**

Leder af Forstadsmuseet, Poul Sverrild, fortæller om sidste nyt i det lokalhistoriske.

Tilmelding er nødvendig til arrangementerne – dog ikke til generalforsamlingen . Tilmelding skal ske til selskabets automatiske telefonsvarer 36473444 tidligst onsdag ugen inden og senest søndag før arrangementet.

Se mere på www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk

**BESTYRELSEN FOR HVIDOVRE
LOKALHISTORISKE SELSKAB
2010**

Formand Ole Asbjørn Petersen
Grenhusene 53
tlf. 3649 5785
e-mail: 5002701@bredalsparken.dk

Næstformand Benny Riisager
Østre Kvartergade 11.st.tv.
tlf. 3678 2968
e-mail: beriis@hotmail.com

Kasserer Ejvind Jensen
Paris Boulevard 22
tlf.3649 2885
e-mail: brund.jensen@privat.dk

Bestyrelsesmedlem Vagn Bacher
Hvidovregade 31B,1.tv
tlf. 3648 1434
e-mail: vbacherjacobsen@gmail.com

Bestyrelsesmedlem Jette Randal-Lund
Østre Kvartergade 9 st.th
tlf. 3649 0659
e-mail: jrl@av2.dk

KB-medl. Allan Fredskov
Svendbjergvej 1A,1.mf.
tlf. 3649 9606
e-mail: afe@hvidovre.dk

KB-medl. Nina Thøgersen
Berners Vænge 32, st.tv
tlf.3649 4636
e-mail: ntx@hvidovre.dk

1.suppl. Lars Bo Henriksen
Hvidovrevej 402
tlf. 36784869
e-mail: larsbo@sport.dk

2.suppl. Birte Gerdes
Strandmarksvej 46, 2.th.
2650 Hvidovre
36788404
e-mail: birtegerdes@yahoo.dk

Revisor Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
3649 0963

Revisorsuppleant Inge Larsen
Berners Vænge 7. 2.tv.
tlf. 3678 4736

Forretningsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager,
Ejvind Jensen

Arrangementsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Vagn Bacher,
Ejvind Jensen, Knud Nygård Jensen,
Birgit Møller Kristensen

Avedøreudvalg:

Knud Nygård Jensen, Johannes Hansen,
Kaj Nilsson, Søren Østergård, Henning
Humle, Ole Asbjørn Petersen, Jette Ran-
dal-Lund

PR og hjemmeside:

Benny Riisager, Ole Asbjørn Petersen,
Jørgen Salhauge

Lokalhistorisk/kulturistudvalg:

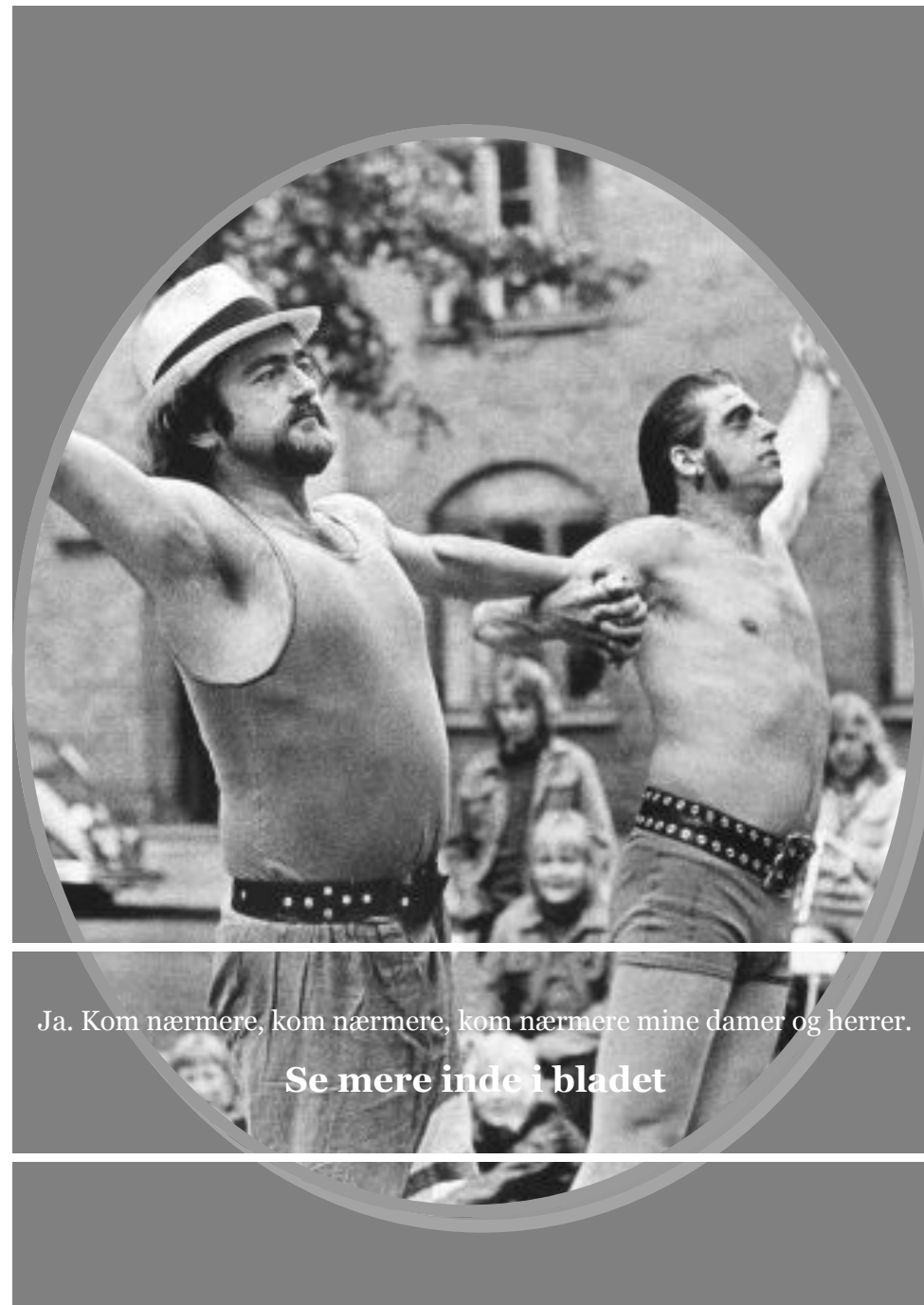
Benny Riisager, Jette Randal-Lund, Lars
Bo Henriksen

Bladredaktion :

Lisbeth Hollensen, Ole Asbjørn Petersen,
Jette Randal-Lund, Jørgen Salhauge

Udviklingsudvalg:

Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager.
Poul Sverrild

Ja. Kom nærmere, kom nærmere, kom nærmere mine damer og herrer.

Se mere inde i bladet